

ΕΝΟΤΗΤΑ 1: Η εποχή του Διαφωτισμού (σελ. 10-13)

Εξελιξείς στην Ευρώπη κατά τον 17^ο και τον 18^ο αιώνα (σελ. 10-11)

Οικονομικές μεταβολές: *Αύξηση του πληθυσμού* → Ανάπτυξη και βελτίωση αγροτικής οικονομίας (αγροτική επανάσταση)

Ανάπτυξη διεθνούς εμπορίου → Συγκέντρωση κεφαλαίου (=πλούτου) σε επιχειρηματίες → Αλλαγές στους τρόπους παραγωγής (=εμφάνιση μηχανών)

Αγρότες χωρίς εργασία → εργάζονται ως βιομηχανικοί εργάτες στις πόλεις → αναπτύσσεται η βιομηχανία → *Βιομηχανική Επανάσταση*

Κοινωνικές μεταβολές: Ενισχύεται η αστική τάξη (βιομήχανοι, μεγαλέμποροι, τραπεζίτες) – Οι αριστοκράτες προσπαθούν να διατηρήσουν τα προνόμιά τους – Οι αγρότες και οι εργάτες ζουν σε άθλιες συνθήκες.

Πολιτική κατάσταση: Εξουσία συγκεντρωμένη στο βασιλιά (απόλυτη μοναρχία) – Εξαίρεση η Μ. Βρετανία.

Πνευματικές εξελίξεις: Πρόοδος φυσικών επιστημών → απαλλαγή από προλήψεις του Μεσαίωνα.

Χρήση και αξιοποίηση της λογικής → ανακάλυψη φυσικών νόμων

Κορυφαίοι διανοούμενοι: Φράνσις Μπέικον (πείραμα) – *Ρενέ Ντεκάρτ* (αμφιβολία) – *Τζον Λοκ* (φυσικά δικαιώματα ανθρώπου) – *Ισαάκ Νιούτον* (νόμος παγκόσμιας έλξης)

Το κίνημα του Διαφωτισμού (σελ. 11-13)

Γενικά χαρακτηριστικά του Διαφωτισμού : 1) Απόρριψη κάθε αυθεντίας, 2) Κριτική κάθε υπάρχουσας γνώσης, 3) Αποκλειστική χρήση της λογικής, 4) Πίστη στις ικανότητες του ανθρώπου

Εμφάνιση του κινήματος στην Αγγλία (τέλη 17^{ου} αι.) – κορύφωση στη Γαλλία (18^{ος} αι.)

Κύριοι Διαφωτιστές (κατά χρονική σειρά): *Μοντεσκιέ, Βολτέρος, Ντιντερό, Ντ' Αλαμπέρ, Ρουσό*

Διαφωτισμός και πολιτική

Σχέση Διαφωτισμού με την πολιτική → όργανο της αστικής τάξης για τη συμμετοχή στην εξουσία

Βασικές πολιτικές έννοιες του Διαφωτισμού:

1) *Φυσικά δικαιώματα* (ζωή, ιδιοκτησία, ισονομία, ελευθερία λόγου και έκφρασης) → Τζον Λοκ

2) *Κοινωνικό συμβόλαιο* (παραχώρηση ατομικών δικαιωμάτων στο κράτος με αντάλλαγμα την ομαλή κοινωνική συμβίωση) → Τζον Λοκ

3) *Γενική βούληση* (το δημόσιο συμφέρον) → Ρουσό

4) Διάκριση των εξουσιών (εκτελεστική, νομοθετική, δικαστική) → Μοντεσκιέ

Επίδραση πολιτικών ιδεών Διαφωτισμού → Περιορισμός εξουσιών της μοναρχίας (φωτισμένη δεσποτεία)

Διαφωτισμός και θρησκεία

Ντεϊσμός (πίστη σε ένα άγνωστο ανώτατο Ον) – Αθεΐα – Κριτική της Καθολικής Εκκλησίας - Απαίτηση για ανεξιθρησκία

Διαφωτισμός και εκπαίδευση

Ενδιαφέρον για την εκπαίδευση → Όργανο ανθρώπινης εξέλιξης και προόδου

Παιδαγωγική θεωρία Ρουσό → Ο μαθητής ανακαλύπτει μόνος του τη γνώση / ο δάσκαλος δεν είναι αυθεντία και δεν επιβάλλει τη γνώση (*Αιμίλιος ή Περί Αγωγής*)

Διαφωτισμός και οικονομικός Φιλελευθερισμός

Βασική ιδέα: Η οικονομία πρέπει να λειτουργεί «φυσικά», χωρίς περιορισμούς (π.χ. από το κράτος) → Φυσιοκράτες οικονομολόγοι (π.χ. Κενέ)

Οικονομικός φιλελευθερισμός: Οικονομική θεωρία κατά της παρέμβασης του κράτους στην οικονομία → Άνταμ Σμιθ (1776)

Η Εγκυκλοπαίδεια

Συλλογικό έργο 33 τόμων → συγκέντρωση όλων των νέων γνώσεων και των ιδεών του Διαφωτισμού → Στόχος η μόρφωση και ο «διαφωτισμός» του μεγαλύτερου δυνατού μέρους της κοινωνίας

Πρωτεργάτες: Ντιντερό και Ντ' Αλαμπέρ

Διάδοση του Διαφωτισμού

Αρχικά στις ανώτερες τάξεις (π.χ. αστική τάξη) – αργότερα και σε χαμηλότερα κοινωνικά στρώματα μέσω διαφόρων εκλαϊκευτικών έργων.

Εξάπλωση των ιδεών από τη Γαλλία σε όλη την Ευρώπη.